
Ćwiczenia do domu:

W ramach działań polegających na wsparciu rezultatów ćwiczenia wszyscy uczestnicy otrzymają dodatkowe ćwiczenia do wykonania po szkoleniu.

Ćwiczenia prozodyczne do pracy nad własnym głosem.

ĆWICZENIA WYRAZISTOŚCI MOWY

Akcent

Przez akcent wyrazowy rozumiemy wyróżnienie jednej sylaby w wyrazie.

W języku polskim wyróżnienie to realizujemy przez zwiększenie siły wydechu, jednocześnie samogłoska tej sylaby jest nieco wydłużona, a ton sylaby akcentowanej jest nieco wyższy od sylab nieakcentowanych.

W przeważającej liczbie wyrazów akcent w naszym języku pada na przedostatnią sylabę.

Są wszakże grupy wyrazów, zarówno rodzimych jak i obcych, których budowa, etymologia i tradycja wymawiania wpływa na inną lokalizację akcentu. Inne miejsce akcentu pojawia się w następujących przypadkach:

1. Wyrazy z końcówkami –śmy ,ście, mają akcent na 3 sylabie od końca np:

WIDZIELIŚMY-WIDZIELIŚCIE

ŻYTAŁIŚMY-ŻYTAŁIŚCIE

MIERZYLIŚMY-MIERZYLIŚCIE

WYKORZYSTALIŚMY-WYKORZYSTALIŚCIE

PRYZNALIŚMY-PRYZNALIŚCIE

MOGLIŚMY-MOGLIŚCIE

DEBATOWALIŚMY-DEBATOWALIŚCIE

NEGOCJOWALIŚMY-NEGOCJOWALIŚCIE

WYGRALIŚMY-WYGRALIŚCIE

WALCZYLIŚMY-WALCZYLIŚCIE

POWIEDZIELIŚMY-POWIEDZIELIŚCIE

ZLIKWIDOWALIŚMY-ZLIKWIDOWALIŚCIE

2. Czasowniki z końcówkami –byśmy,byście na 4 sylabie od końca np:

ZASTOSOWALIBYŚMY-ZASTOSOWALIBYŚCIE

PRZEBILIBYŚMY-PRZEBILIBYŚCIE

ZASTOSOWALIBYŚMY-ZASTOSOWALIBYŚCIE

PRYWATYZOWALIBYŚMY-PRZYWATYZOWALIBYŚCIE

INFORMOWALIBYŚMY-INFORMOWALIBYŚCIE

SKIEROWALIBYŚMY-SKIEROWALIBYŚCIE

ZREFORMOWALIBYŚMY-ZREFORMOWALIBYŚCIE

ZAPEWNILIBYŚMY-ZAPEWNILIBYŚCIE

ROZPOCZĘLIBYŚMY-ROZPOCZĘLIBYŚCIE

ZASTOPOWALIBYŚMY-ZASTOPOWALIBYŚCIE

ZAKŁOCILIBYŚMY-ZAKŁOCILIBYŚCIE

UTWORZYLIBYŚMY-UTWORZYLIBYŚCIE

WIEŻLIBYŚMY-WIEŻLIBYŚCIE

ODWOŁALIBYŚMY-ODWOŁALIBYŚCIE

PODALIBYŚMY-PODALIBYŚCIE

3. Niektóre liczebniki akcentujemy na 3 sylabę od końca np:

CZTERYSTA

SIEDEMSET

OSIEMSET,

KILKASET,

PIĘCIOKROĆ

TYSIĄCKROĆ

SZEŚCIUSET

4. Wyrazy obcego pochodzenia z końcówkami:--ika,-yka, mają akcent na 3 sylabie od końca np:

LOGIKA

STATYSTYKA

INFORMATYKA

TAKTYKA

POLITYKA

TECHNIKA

KRYTYKA

SPECYFIKA

PRAKTYKA

REPLIKA

POLEMIKA

MYZYKA

MATEMATYKA

FIZYKA

PROBLEMATYKA

REPLIKA

PAPRYKA

EROTYKA

OPTYKA

GRAFIKA

5. W niektórych nazwach geograficznych akcent pada na 3 sylabę od końca np:

AMERYKA

AFRYKA

ARKTYKA

JEROZOLIMA

LUKSEMBURG

LIVERPOOL

WASZYNGTON

MANCHESTER

6. Inne wyrazy w których akcent pada na 2 sylabę od końca np:

ANALIZA

EKIPA

WIZYTA

EPOKA

FORMUŁA

IDEAŁ

7. Zastosowanie akcentu w wybranych zdaniach np:

OPANOWALIBYŚCIE WRESZCIE ARYTMETYKĘ

WRESZCIE ZDALIŚMY EGZAMIN Z FIZYKI

ZGUBILIŚCIE SIEDEMSET PIŁEK

KILKUSET RENCISTÓW SKORZYSTAŁOBY NA WALORYZACJI
CHCIAŁBYM STUDIOWAĆ INFORMATYKĘ NA POLTECHNICIE
TO FANATYCY WIECZNIE DYSKUTOWALIBY O ELEKTRONICE I MATEMATYCE
PRZECZYTAŁBYM TĘ KSIĄŻKĘ GDYBYŚ MI JĄ POŻYCZYŁ
CHYBA NIE ZOSTAWILIBYŚCIE GO SAMEGO
Z GRAMATYKI DOSTAŁBY DWÓJKĘ
W PRAKTYCE WYGLĄDA TO RÓŻNIE
POLEMIKA Z NIM JEST NIEMOŻLIWA
CIEKAWIE CZY PREZYDENT PODJĄŁBY TAKIE RYZYKO
TRWA FESTIWAL MUZYKI KAMERALNEJ
OBRAZILIŚCIE CZTERYSTU ROLNIKÓW
GRABILIŚCIE LIŚCIE W PARKU

WYMOWA SAMOGŁOSEK NOSOWYCH

1. Samogłoskę „A” na końcu wyrazu wymawiamy zawsze z pełną nosowością np.:

osobą

sceną

urodą

mkną

moją

bramą

łódką

2. Samogłoskę „E” na końcu wyrazu wymawiamy jak ustne E

panoramę

opisuję

tęsknię

rysuję

odgaduję

3. W środku wyrazu przed głoskami :p,b, t,d, k, g,c dz, cz, dź,dż,samogłoska nosowa rozbija się np.:

dąb [domp]

gęba [gemba]

sąd [sont]

wziąć [wzỏńć]

lęk [lenk]

Przed głoskami :s,z ,w,f h,sz ,ż,rz-zachowujemy nosowość.np.:

tęskno

kęs

wąchać

gąszcz

mięso

książka

wąż

4.Zastosowanie w zdaniach samogłoski nosowej np.:

Stawem płynął łabędź

Jego finanse są wciąż bardzo skąpe

Dziękuję za miłe przyjęcie

Cieszę się, że Cię widzę

Pójdę na łąkę i skoszę trawę

Przysięgał na konstytucję

Inscenizacja miała względnie przychylne recenzje

Wyciągnij fajanse z kredensu

Infekcja wywołała wysoką gorączkę

Konsekwentnie zabiegał o rekompensatę

To piękna,melancholijna symfonia

Wpadł w obłądny trans

Co Pan tak brzęczy w gąszczu?

Winszuję awansu

Wędrówka zwierząt nadal trwa

Rząd podjął uchwałę

Gorąca kąpiel dobrze Ci zrobi

W tym pensjonacie często częstują pączkami i oranżadą

Wręczył jej pęk konwalii

U dziecka widać już zalążki zębów

Przestępca trafił do więzienia

Podjął obowiązki dyrektora tego departamentu

Widzę pięć pajaków

Przez gąszcz przemknął lękliwy zając

Po łące biegł rączy koń

Wymowa grup spółgłoskowych trz ,dź, strz

W wymowie grup spółgłoskowych trz,dź,strz,pamiętajmy,że muszą być zachowane dwie głoski i w żadnym wypadku nie mogą ulec uproszczeniu.

Ćwiczymy:

trzeba,trzos,trzask,Trzebnica,wietrzyć,futrzany,potrzebować,zwietrzały,lustrzany,trzeszczy,drzewo,Andrzej,drzwi,drzeć,strzęp,zastrzyk,wstrząs,strzała,mistrz,zastrzeżenie,ostrzyć,ostrze,rozstrzygnąć,Kostrzyn,strzelba,strzecha,burmistrz,strzelba,strykawka,siostrzeniec,postrzał strzelnica Strzegom.

Ćwiczymy grupy spółgłoskowe w zdaniach np.:

Nie trzaskaj drzwiami

Trzeba przewietrzyć trzy czapki futrzane

Czy Przylubicz trzy czy Przylubicz cztery?

Zza drzew rozległ się szczeł strzelby

Czy 3, czy 33, czy 333 czy 3333 itd....

Patrz wiecznie wietrzne dni

Przez trzydzieści trzy dni trzymał trzaskający mróz

Andrzeju,niepotrzebnie się wymądrzasz

Trzeba wytrzeć i wyczyścić trzewiki

Siostrzenica wiecznie przeglądała się w lustrze

Niepostrzeżenie jastrzęb wpadł w potrzask

Skąd ten mistrz wytrzasnął strzykawkę?

Na strzelistym drzewie siedział szczygieł

Strzępiaste chmury rozwiął wietrzyk

Zacietrzewiony mistrz ma trzy córki

Siostrzeniec zatrzasnął się wewnątrz skrzyni

Z czeskich strzech szło Czechów trzech

Wstrzymał oddech

Trzynastego w Szczebreszynie

Trzeba zaostrzyć wewnętrzne przepisy

Łamańce językowe

Łotr wykradł ze skarbca srebrną biżuterię

Firma promocyjna zaprojektowała barwny prospekt reklamowy

Piotr trenuje kolarstwo

Ukłuła się i płakała

Wyrósł jak dąb a głupi jak głąb

Złość ssie krew

Panna Anna wyszła z wanny

Niezależność środowisk

Konkurs świadectw

Ćwierć ziarnka

Włóż płaszcz w deszcz

Scysja radcy z synem przebiegła bez sentymentów

Z rozsądkiem, z zasadami ,lecz bez sumienia

Król Karol kupił Królowej Karolinie korale koloru koralowego

Rewolwer gangstera Jaromira

W cząsteczce Tczewa

Krakowski rynek Iłśnił w świetle reflektorów

Drwal zaniósł porąbane drwa do drewnitni